Mataró i la Figuereta o Isla Cristina

Autor:
Data de publicació: 14-09-2014

Per motius de logística, l'últim territori de la península al que van dir adéu Colom, Magalhaes i tots els catalans que anaven a les Canàries i d'allà cap a Amèrica va ser obligatòriament "algun lloc prop del Golf de Cadis...ENCARA QUE EL PUNT DE SORTIDA INICIAL FOS UN PORT DE CATALUNYA". Els portuguesos tot i que Lisboa està en ple Atlàntic -sobre la ruta de les Índies-, van escollir Sagres al Cap San Vicente com punt d'avituallament i més tard van establir una base al cap de Bona Esperança per tenir llegums fresques. La NASA per posar en òrbita un satèl·lit, va buscar el lloc mes a prop de l'equador. Nicolàs de Cardona ens diu molt clar que van salpar de Sanlúcar de Barrameda, després de fer provisió d'aigua, queviures (animals vius) i llenya per coure'ls. Aquest fet, al final, ha anat en contra dels interessos catalans, perquè quan s'ha volgut canviar l'origen del viatge de Colom, o d'altres, ha sigut molt fàcil, emprant la fal·lacia de la mitja veritat, s'ha dit només.. que van sortir d'algun lloc del Golf de Cadis, meitat certa, però amagant que abans havien salpat d'un port Català.

Per motius de logística, l'últim territori de la península al que van dir adéu Colom, Magalhaes i tots els catalans que anaven a les Canàries i d'allà cap a Amèrica va ser obligatòriament "algun lloc prop del Golf de Cadis...ENCARA QUE EL PUNT DE SORTIDA INICIAL FÓS UN PORT CATALÀ". Els portuguesos tot i que Lisboa està en ple Atlàntic -sobre la ruta de les Índies-, van escollir Sagres al Cap San Vicente com punt d'avituallament, de la mateixa manera que, més tard, van establir una base al cap de Bona Esperança per poder tenir llegums fresques per a continuar el viatge.

La NASA per posar en òrbita un satèl·lit, va buscar el lloc mes a prop de l'equador "Cap Canaveral" per poder obtenir la velocitat d'escapament amb menys despesa d'energia, ja que s'hi suma la velocitat tangencial absoluta d'aquell punt de la terra. Nicolàs de Cardona ens diu molt clar que van salpar de Sanlúcar de Barrameda, després de fer provisió d'aigua, queviures (animals vius) i llenya per coure'ls. Aquest fet, al final, ha anat en contra dels interessos catalans, perquè quan s'ha volgut canviar l'origen del viatge de Colom, o d'altres, ha sigut molt fàcil, emprant la fal·lacia de la mitja veritat, s'ha dit només.. que van sortir d'algun lloc del Golf de Cadis, meitat certa, però amagant que abans havien salpat d'un port Català.

És a dir, que salpessin d'algun lloc prop del Golf de Cadis, no significa en absolut que els viatges s'organitzassin a un altre lloc que no fós Catalunya.. fet provat en el cas del segon viatge d'en Colom i del viatge d'en Magalhaes (amb 18 ampolletes catalanes de Barcelona), del viatge d'en Sebastià Cabot, etc... És a dir, dient això no pretenc canviar l'origen dels viatges de d'exploració i descoberta, quan està demostrat que, molts d'ells, es van gestar i van sortir de Catalunya, simplement intento delimitar la base d'aprovisionament de les naus catalanes camí de Canàries usada "necessàriament" per Colom i abans per altres, quan Canàries era un fet únicament català.

El viatge d'Huelva a Canàries podia durar uns 11 dies, (la meitat de la travessia Gomera-Antilles), que no és tan poca cosa com per voler convertir-lo en un viatge de 18 a 20 dies sense escales des de València, Palma, Menorca, Ibiça, Tortosa, Barcelona o Palamós per no haver de tocar ports castellans (ja que hi havia "bases"catalanes al golf de Cadis ..), quasi equivalent als 22 de la durada de la travessia de l'Atlàntic, fins l'illa Deseada (dins les illes de Barlovent), amb altes muntanyes fàcilment visibles pels navegants, que es va convertir pràcticament en el far d'arribada al Carib (d'aquí el seu nom).

Així com els americans van escollir Rota i Pals de l'Empordà com punts estratègics i, els anglesos Gibraltar, m'inclino almenys per dos possibles llocs on hi ha influència catalana: Huelva -a Palos no hi havia port- i la zona d'Isla Cristina (La Figuereta).. encara que n'hi ha d'altres, atès que "La Mercè" és la Patrona de:

Patrona de la ciutat de Jerez de la Frontera[1]

Copatrona de la ciutat de Cádiz
Copatrona de San Fernando (Illa de Lleó),
Patrona de la Diputació Provincial de Huelva

i no va arribar allà caiguda del cel, implica una presència important de mariners i comerciants catalans a la zona del golf de Cadis.

Per a la primera opció em baso en què la patrona d'Huelva és la Verge de la Cinta, atès que ho va ser de Tortosa uns 100 anys abans, és evident que van ser navegants de Tortosa els que van dur allà aquesta devoció. En temps de Colom, hi havia un oratori dedicat a la la Verge de la Cinta. No oblidem que Colom enmig d'una gran tempesta, després de llençar oli al mar per a calmar les onades (fet real i estudiat), va fer cantar l'Ave Maris Stella (advocació de la Verge de la Cinta) als seus mariners agenollats enmig del vaixell.

La Verge dels Navegants (o del Bon Aire) del famós quadre d'Alejo Fernández, també és la mateixa Verge de la Cinta de Tortosa, l'advocació "Stella Maris" va ser proclamada a nivell Roma per Adrià VI (preceptor de Carles I), que li va agafar devoció sent bisbe de Tortosa (vegeu el llibre de M. Bestratèn) Per a la segona opció em baso en la seva història:

Coria del Río

El nucli urbà s'assenta al costat del llit del riu Guadalquivir, a 5 metres d'altitud, encara que compta amb la petita elevació del Turó de Sant Joan. Durant l'època medieval, hi va haver algun tipus de població sobre el mateix, encara que el veritable assentament es va situar a la zona més baixa, al sud del turó. Guerau Ponç de Cabrera (el de les 4 pals de Salamanca).. que va fer emperador al rei de Castella Alfons VII i va reconquerir Coria del Río el 1264, i que fou reconquerida de nou per catalans el 1265. Després de la seva reconquesta per les tropes catalanes, el rei Alfons X el Savi, mitjançant el "juris heretatis" decideix repoblar amb cent cinquanta famílies de catalans tot el terreny que constitueix el terme de la vila, per tal de recompensar la seua participació a la reconquesta de Sevilla. [2]

Va ser l'any 1614 quan una expedició, dirigida pel samurai Hasekura Tsunenaga, va arribar a Coria del Río.El propòsit d'aquesta expedició era visitar el Papa a Roma i obtenir suport polític i religiós per als japonesos convertits al cristianisme, al mateix temps que establir contactes comercials. L'expedició va partir de Sendai, al nord de la major illa de l'arxipèlag japonès, en primer lloc amb destinació a Mèxic per després, fer escala en el ric port fluvial del Guadalquivir a Coria, abans de sortir cap a Itàlia. D'aquesta manera, els japonesos pretenien conèixer la ruta a Nova Espanya com a possible ruta comercial.Gravat de Hasekura en la seva visita a RomaTras ser rebuts per les autoritats rellevants d'aquesta localitat i de la ciutat de Sevilla, Hasekura va partir cap a la capital, on seria rebut pel rei Felip III, abans de continuar el seu viatge i tornar finalment al Japó. Per contra, alguns dels japonesos de Hasekura, sabent de la persecució del Cristianisme i tancament de les fronteres japoneses, van decidir quedar-se a viure a Sevilla i professar sense perill la seva religió. L'empremta de l'estada nipona a Coria va ser una nova descendència que va omplir els carrers d'aquest lloc. Les primeres notícies al voltant d'ella van aparèixer a mitjans del segle XVII en el registre baptismal de la Parròquia de Santa Maria de l'Estrella, on es va trobar la partida baptismal d'un nen que portava per cognom Japó, fill d'un dels japonesos membres de la tripulació de Hasekura. Un altre cas igual ser registrat a Extremadura en 1620 encara que sembla ser, que va ser a Coria on el cognom va tenir major expansió. Fins i tot en el cens sevillà de 1995 es localitzen fins a sis-centes persones que porten aquest cognom. Entre elles es troba l'àrbitre de futbol José Japó Sevilla, la combinació de cognoms ens resulta significativa. No obstant això, aquest fet singular de l'existència del cognom Japó, ha romàs desconegut per al poble japonès, fins que el 1989 amb motiu de la commemoració de la fundació de la ciutat de Sendai es comença a investigar sobre el passat de la mateixa, trobant una sèrie de documents escrits per Dóna't Masamune, gran Senyor de Sendai, on s'esmenta la missió de Hasekura. Comença així el contacte amb Coria del Río a la recerca de més informació sobre aquell esdeveniment. L'Ajuntament de Sevilla va remetre a Sendai una de les cartes que portés Hasekura, conservada allà, i va explicar el cas dels descendents dels japonesos de Coria del Río, notícia que es publicaria al diari Asahi.

San Lúcar de barrameda

Tret d'actes notarials.. hi va haver un assentament català de pescadors i comerciants catalans durant tota l'edat mitjana fins el 1714, per motiu obvis

Sant luqar de berrameda,
que ospes, est dicti, loci catalanorum

San Luqar de barrameda,
ospes que, segons es dit, és un lloc del catalans

Segons la M.Teresa Ferrer i Mallol,[3] hi han molts contractes comercials de marins i comerciants catalans durant tota l'edat mitjana.

La Figuereta - Illa Cristina

Oficialment els orígens d'aquesta localitat marinera es remunten a la segona meitat del segle XVIII, quan pescadors catalans i valencians es van assentar en aquestes terres per explotar els caladors de sardina i tonyina, extreure la sal de les zones inundades, salaons i conserves el peix:

"A partir d'un impressionant fenòmen de la Naturalesa, el terratrèmol de l'1 de novembre de 1755, que va canviar la fisonomia de les costes portugueses i Espanyoles desde Lisboa fins al Golf de Cadis, va continuar la tradició d'un enclavament a la zona més occidental d'Huelva que amb un repoblament de mercaders i mariners catalans, principalment, de Mataró, Sitges i Canet de Mar, va donar origen a la que avui és Illa Cristina, coneguda d'antuvi per "La Figuereta", en referència al pou d'aigua potable pròxim a una petita figuera que empraven els mariners catalans en els seus viatges a Canàries i altres llocs."

Isla Cristina, el port pesquer més important d'Andalusia, és una població fundada per pescadors catalans, en concret per Arnau, de Canet de Mar, patró de pesca, que es va establir el 1756 i el van seguir altres catalans del Principat i de València, quan en Josep Faneca de Mataró, que era l'únic habitant ja que els altres estaven absents, havia trobat el pou ja existent d'aigua potable. El primer magatzem el va construir Antón Salerich. Els noms de molts dels alcaldes reflecteixen l'origen català de la població (P.E.: Antoni Roselló, Joan Martí, Joan Travé...). Es va convertir en municipi el 1802, prenent el nom d'Isla Cristina -amb l'excusa d'un agraïment a la reina Maria Cristina per l'ajuda humanitària donada durant una epidèmia de còlera, el gener 29 de 1834-, però en el fons l'objectiu era treure-li el nom català.

Encara avui dia només cal consultar la guia telefònica…, el nombre de cognoms catalans és molt elevat ...

La versió oficial diu simplement que hi va haver una escassesa de pesca a Catalunya i els pescadors van emigrar allà, però amb la gran quantitat de llocs que hi havia per triar, penso que l'elecció no va poder ser deguda a l'atzar, va haver de ser deguda a que ja hi existia la referència anterior: d'antuvi es deia " La Figuereta".

Conil

Amb el nom ja paga i per si fos poc tenia una almadraba ja al al segle XVI com apareix a "Orbis terrarum", però ja n'hi havia al segle XIII, amb mercaders genovesos i catalans

Notes

La Merced, al encuentro de los jerezanos
Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de Ultramar. Coria de l Río - imp. Pascual Madoz. 1850. pp. 19–. Consultado el 14 Septiembre 2013.
Comerç català a Andalusia al final del segle XV - Núria Ferrer Mallol